

DIALOGUS II.

De

Numis, qui MONARCHICI IMPERII Symbola
redhibent.

TULLIUS.

I. **D**omum quisquis meditatur, fundamentum præ omnibus eidem substruere debet, tanta lapidum firmitate, quanta integræ moli perpetuo sustinendæ sufficere queat. Nos pariter, *Gloriam Augustorum Politicam* aggredi, & expendere cupientes, *Monarchici Imperii Symbola* cæteris omnibus præmittere, ut regia deinde via iter cœptum prosequi liceat, omnino oportet. Omnis namque *Gloriæ Politicæ*, qua effulsere Augusti, fundamentum ac basis fuit imperium: quod nisi consecuti essent, neque Principes forent, neque Augusti. Non penes ipsos Potestas regendi Populos stetit: Virtutes eorum campum, universo in mundo collucendi, noctæ non essent: Beneficiis deinde suis mereri de universâ republica nequaquam potuissent. Raro itaque Principem videas sua in imagine nostris quoque temporibus sisti, cui non aliqua saltem, nisi omnia, supremæ suæ Potestatis Insignia jungantur, uti sunt: Corona, Sceptrum, Gladius, maxime vero Pomum imperii, sive Orbiculus, Regna illa ac Provincias denotans, quibus Princeps supremum jus dicere Lege Regia solet. Fiunt hæc omnia *Moribus Antiquis*. Vetusissimis namque temporibus, *Affricæ, Persicæ, Græcæ Monarchiæ*, Character Regius, gestique Imperii nota erat *Fascia*, Principum circumligata capitibus, non obscura interpres summæ Potestatis, subjectos sibi populos *lege coercendi*. Romani vero Principes, in quorum capite Populus, Libertatis æmulus, Diademata execratus est, Imperii sui symbolum *Orbem* elegere, & sane multum apposite.

II. Primum namque *Orbis* sphaerica sua imagine Terram refert, in Orbem a Creatore coactam, omniumque regnorum atque provinciarum immane & vastissimum gremium. Quemadmodum ergo tropus non incongruus est, si quis de provincia loquens, Orbem v. c. Gallicum, Britannicum dixe-

dixerit: ita pariter æquum est, regna quælibet in manibus Principum, Orbis, five Sphæræ, Globique figura exprimere. Deinde, cum DEUS T. O. M. a quo omnis potestas, Majestatem suam quodammodo cum Principe dividat, eumque vicaria sui potestate moderari populis velit: non utique indignum est, quia DEO Orbem integrum supponimus, quaqua late patet, universum, Principi, Divinæ potestatis consorti, Orbiculum vel consignare in manibus, vel substratum ad pedes adsignare. Postremo tandem figura sphærica, in cæteris omnibus perfectissima, nonne summi Imperii fastigium, quod cæteris omnibus magistratibus altius atque excellentius est, belle, nonque incommode demonstrat?

Ne porro inanis gloriæ sature, ultra hominem imperii sui altitudine III. superbiat Princeps, provide factum est a sapientibus priscæ ætatis, præter Orbem, Imperii symbolo Remum insuper, seu Gubernaculum navale adjectum esse: quod plenum laboris est opus, & æternas vigilias postulat. Principem quippe non facit, per mediam freti ludentis malaciam, dumque Zephyri lenes placide volitantibus carbasis mille basia figunt, tranquillo navigio, dulcia inter somnia provehi. Exerendæ sunt manus, in excubiis standum, prendendum gubernaculum, observandi venti, luctandum cum Euris & Notis, secandi fluctus, transeundi turbines, ferenda fulmina, mille inter mortis imagines servanda est reipublicæ navis, & anchoræ immota statione figendæ.

PUB. Eleganter jam Numis prioribus Tabulæ tuæ primæ præ- IV. fatus es, quos ambos ære medio teneo. Primus Tiberii est, ejusdem Tab. I. capite laureato in *Adversa* insignis, cum hac priori titulorum parte: Num. I. Tiberius. CAESAR. DIVI. AVG. *ustii*. Filius. AVGVSTUS. IMP.erator. VIII. *vum*. In *Aversa* sequitur: PONTIF. *ex*. MAX. *imus*. TR. *ibunitia*. POT. *estate*. XXXIIX. *vum*. Mediam arcam implet orbis grandior, fascia transversa notatus: incubat ei recto situ grandis remus, seu gubernaculum: pone literæ: S. *enatus*. C. *onsulto*. Numus alter *Cæsari Augusto* resti- Tab. I. tutus fuit a *Nerva* Imperatore, i. e. ad renovandam ejusdem memoriam Num. II. recus: forte vel ideo maxime, quia monarchiam Romanam, in qua successerat *Nerva*, a *Julio Cæsare* fundari cœptam, *Cæsar Augustus* integram demum ac firmam constituit. *Adversa* ergo nitet capite *Augusti* coronato ac radiis fulgente, cum elogio: DIVVS AVGVSTVS PATER. Corona quippe radians, Divique præconium vita sanctis Principibus propria erat: donec ambitio vivorum utrumque sibi arripuit. *Aversa* Orbem denuo, cum incubante sibi gubernaculo exhibet, situs tamen remi obliquus est: Pars. II. B Orbis

Orbis præterea gemina fascia crucis in modum illigatus. Circum lego: IMP.erator. NERVA. CAESAR. AVG.ustus. REST.uit. Infra litera : S. C.

V. TULL. Edic jam, Optime Publi, Symbola hæc, nullo penitus lemmate exposita, quo sensu accepiffes? vago nimirum & perplexo. Quem ut tanto constantius figam deinceps, geminos alios Numos, quorum neutrum tu habes, aliunde tibi hic advoco. Uterque clarissimus testis est, sub Orbis rotundi symbolo Potestatem Principis supremam in subjectas sibi provincias belle adumbratam esse. Priorem ex Numo aureo, eoque æris medii magnitudinem prope æquante, utraque sui facie pingi quoque curavit Ill. Spanhemius. Refert is in Antica, seu parte anteriori, Caput nudum Augusti, & hæc elogia: AVGVSTO. DIVI. F.ilio.

Spanhem.

Tom. II.

p. 213.

COS.uli. XI.mum. TR.ibun. POT.estate. IL.dum. IMP.eratori. VIII.vum.

Tab. I.

Num. III.

Retro deinde in Postica nihil vides, præter tres orbiculos, quorum duo juxta se humi recubant, tertius utrique superimponitur. Uni inscriptum: ASL.a: alteri. AFR.ica: tertio: EVR.opa: quæ solæ tum Orbis partes veteribus cognitæ, Victori Romano, Augusti potissimum ætate, maxima certe ex parte paruerunt. Subtute legas: Senatus. P.opulus. Q.ue. R.omanus: per gyrum vero: M.arcus. COCCEIVS. M.arci. F.ilius. NERVA. IIIVIR. i. e. Triumvir. Votivus, hic Numus est, Augusti honoribus a Senatu Populoque gratitudinis ergo dicatus, quod, cum summam rerum, nemine prohibere valente, per universum Imperium ipse teneret, ultro tamen Provincias se inter, Senatumque, ac Populum divisisset, sibi a se servatas per Legatos suos administrans, cæteras, Senatu decernente, Proconsulibus, vel Proprætoribus regendas relinquens. Nunquid vero hic tibi Numus ad oculum demonstrat, Orbiculi symbolo, provincias, regna, imperium designari? Alterum medii æris fide Cl. Patini posteriori sui parte, quam & ille solam exhibet, tibi depinxi. Græcus is est, atque in Adversa vultum referens Antonini Pii. Quam porro hic vides Aversam, habet Aquilam, quæ Orbi medio insistens, nostro lauream coronam Cæsari defert, apposita ad latus dextrum litera græca I. Urbis forsitan, quæ hunc cuderat numum, indice: sed quæ ne ipsi quidem Patino cognita fuit. Aquilam alitem Cæsarum fuisse, æque ut Jovis, nemo ambigit: neque volucrum rex rectius aliquid præ Principe designat. Quid ergo sit, Aquilam in hoc numo Orbi insistere, nisi Orbem Cæsari subjectum manifesto emblemate profiteri?

Patin.

Imp.

p. 183.

Tab. I.

Num. IV.

VI.

Unde non est, quod Isidoro referenti diffiteamur: PILAM in signo constituisse fertur AVGVSTVS, propter nationes, sibi IN CVNCTO ORBE subje-

subjectas, ut magis figuram ORBIS ostenderet. Pilam hic *Isidorus* quasi *Isidor. Origin.* synonyme sumit pro Orbe, uti & alii per sæpe Globum dicunt: tamen veterum pilæ ludo nobilium juvenum serviit, Globus certe erat figura militum, dum aciem instruerent. Præibat tamen *Augusto* Principi suo facer ipse Senatus, qui, *Dionis* quidem testimonio, cum eidem universam se rempublicam subiicere, liquidissimo pandere testimonio vellet statuam suam, Orbiterrarum insidentem, ex ære dedicavit. Non infrequens deinde est in Numis, cujusmodi etiam tibi non desunt, si *Aurelianos*, *Diocletianos*, *Maxentios* tuos exquisieris, aut *Deorum* aliquem, aut *Providentiam Deorum*, aut *Roman* spoliis hostium insidentem, accedenti ad se Principi, Orbe porrecto, Imperium consignare. Quid, quod observante dudum *Cl. Morellio*, apud *Mediobarbam* Numi exhibeantur *Didii* *Morell. Specimin. u. XIII. in Gotb. Num. p. 446.* *Juliani*, *Caracallæ*, & *Elagabali*, in quibus ipsos Imperatores stantes videas, globumque gestantes, cum lenitate, Orbis symbolum clarissime exponente, nimirum: RECTOR ORBS. Ut mittam laudatas ab *ill. Spanhemio* epigraphes in Numis *Aurelinæ*, *Gallieni*, & *Valeriani* patris: RESTITVTOR ORBIS: SERVATOR ORBIS: ac græcam præterea tantum non blasphemam inscriptionem in Numo *Neronis Ægyptiaco*: ΤΩ ΣΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ. SERVATORI ORBIS. Nempè non *sefellit Maniliam* Musa sua, de Principe canentem: *Spanhem. unde sup. a p. 626. Et prius p. 500.*

Ponendusque sua totus sub Imagine MVNDVS. *Manil. L. I. v. 121.*
Et alibi:

Qua regit Augustis parentem legibus ORBEM. *Id. ibid. v. 8.*

Etenim & nostris Imperii Romano-Germanici Monarchis, dum purpuram atque diadema capeffunt, cætera inter regalia, quod ajunt, aureum illud *Pomum* ab uno Electorum contraditur, quod *S. Henrico II. Claudio Benedictus* Papa VIII. dono dederat, cruce superimposita consecratum, simulque dicitur recipienti Cæsari: Accipite ORBEM SPHÆRICUM, & omnes; terræ nationes Imperio subicite. Quem in ritum, *Aurea Bulla* decretum, rythmica ævi sui simplicitate *Godefridum Viterbensem* olim ita cecinisse, & commentatum esse percensent: *Godefr. Viterb. in Pantheo.*

Aureus ille Globus Pomum, vel Palla vocatur:
Unde figuratum MVNDVM gestare putatur.

Satis jam, ut opinor, Publi suavissime, de Orbe, toties in expositis haecenus numis, sed & deinceps quoque exponendis, conspicuo eruditus es. Quod de *Gubernaculo* superest, sequentem post numum æque in meridie apud te ponam.

VII.

PUB. Hunc, qui sequitur, numum, sola hic Aversa depictum, jam antehac utraque sui facie mihi expresseras in *Exercit. Proem. Tab. IV. n. 5.* ibidemque exposueras *Dial. XV. n. 1. seqq.* Sed repetere eundem tibi hic libuit, quod illustri hac tabella *Julio Cæsari*, cujus caput laureatum cum elogio *Dictatoris Perpetui* exhibet *Adversa*, mox Imperium adepto, *Luc. Æmilius Buca* Triumvir Monetalis, junctim unaque fidelia, bona omnia beati fortunatique regiminis advovere voluerit. *Orbem* namque fasciis illigatum depingens, Potestatem ei supremam, longe lateque in orbe proferendam gratulatus est. Id vero beatitatis se obtenturum spondit, si rite quidem religionem curaret, cujus indicem *Securim*, qua victimæ cædebantur, adjecit. Si deinde, Legum firmus, Juri dicundo, rebusque omnibus ex æquo administrandis intentus, Justitiæ quoque intemeratum se Sacerdotem præberet: quod *Fasces*, vel quæcunque demum virga illa adunca & ferrea designant. Si præterea arma victricia ea animi modestia temperaret, ut Pacem per bella quæreret, Patriæque procuraret, æqua illam conditione rogantibus libenter indulgens: cujus eum *Caduceo* admonuit. Postremo, quia concordia res parvæ crescunt, discordia vero etiam magnæ dilabuntur, *Manus junctas* supperaddidit, luculentum concordix signum, sancte semper in republica servandum. An recte omnium memini? **TULL.** Prorsus eximie: lubens interim fateberis, recte omnino hoc loco hunc Numum a me esse relictum, ubi sermo noster omnis de Monarchico regimine instituitur.

VIII.

PUB. Qui vero succedunt Numi tres, nisi te Illustrante, multis me tenebris offundunt. *Capricorni* hic saltantes, quos pascere in altissimis ajunt, altiora ingenio meo, fateor enim, mysteria recondere videntur. **TULL.** Faciam, ut paulo post salios istos presso pede haud difficulter consequaris. Præ omnibus porro *Suetonio* sic narranti velim auscultes. „ In secessu *Apolloniæ* (inquit de *Augusto*, qui quidem tunc juvenis adhuc, & *Octavius* appellabatur) *Theogenis* Mathematici per- „ gulam, comite *Agrippa*, ascenderat. Cum vero *Agrippæ*, qui prior consule- „ bat, magna & pene incredibilia prædicerentur: reticere ipse Genituram su- „ am, nec velle edere perseverabat, metu ac pudore, ne minor videretur. Qua ta- „ men post multas adhortationes vix, & cunctanter edita, exilivit *Theogenes*, ado- „ ravit-

Sueton. in Octav. 6. 94.

„ ravitque eum. TANTAM mox FIDVCIAM FATI habebat AVGVSTVS, ut Thema suum vulgaverit, Numumque argenteum nota sideris „ CAPRICORNI, quo natus est, percusserit, „ Hujusmodi Numi cum omni in metallo etiamnum hodie existent frequentes: unicus hic locus Suetonii omnibus lumen accendit. Hinc enim communis inter Eruditos pervagata est opinio, Augustum & Capricorni fidere natum esse, & Theogenis præfagio, quod deinde multiplex rerum prosperrimarum eventus comprobavit, summam Fati fiduciam captasse, Capricorno quodammodo pro Fortuna sua habito, & numis signato.

PUB. Liquet ergo jam etiam mihi argentei Denarii mei, quem IX. *Aversa* sui parte pinxisti, tacita philosophia. Sistit is in *Aversa* Caput Tab. I. *Augusti* nudum absque ornatu, ulloque nomine. Retro *Capricornum* exhibet, animal, cerebro fingentium ita natum, ut parte sui priore capram, posteriore piscem representet. Mire vero hæc bestia dives, ac gloriosa apparet: pedibus quippe & Orbem, & Gubernaculum, & Amalthææ Cornu, five *Copiæ*, gestat, universa nimirum Fortunæ florentis insignia, quæ Imperium felix fortunatumque luculenter deprædicant. Subscribitur nomen: AVGVSTVS: ut hac sola voce non modo sciremus, quem demum clientem, sed & quam illum fortunatum *Capricornus* reddiderit. Quidquid enim sublime in Mundo dixeris, *Augusto* minus est. TULL. Quam belle omnia: non potest melius. Formæ porro causam *Isidorus* ita reddidit. *Isidor. apud Pitisc. L. x. Ant. Voce Capric.* CAPRICORNI figuram ideo inter sidera finxerunt propter Capram Jovis nutricem. Cujus posteriorem partem in effigiem PISCIS ideo formarunt, ut pluvias ejusdem temporis designarent, quas solet idem mensis (December nempe, quo sol Capricornum ingreditur) plerumque in extremis habere. Ast vero Cornucopiæ & Gubernaculi eadem certe est ratio apud Capricornum, quam D. Lactantius esse apud Fortunam ipsam ajebat, scribens: Simulacrum ejus cun CORNUCOPIÆ & GUBERNACULO fingunt, tanquam OPES tribuat, & humanarum rerum REGIMEN obtineat. *D. Lactant. Firm. L. III. c. 29.*

PUB. Absque Suetonio esset, parum, ut opinor, in hoc numulo X. curioso Eruditi dextere vidissent. TULL. Ægre omnino quisquam eorum ausus fuisset, immo vel somniasset duntaxat, Capricornum Themati natalitio Augusti assignare. Posteaquam vero in Suetonium jam omnes consentire, ut irrequietus est hominis eruditi sensus, & ut pudet persæpe doctos, majorum suorum juges discipulos esse, novissime duos præcipue Clariss. Viros cupido novitatis incessit. Nullius addicti jurare in verba magistri nostræ hujus ætatis acutissimi Critici, ii maxime, qui in veterem

Phænom.
Arati
v. 554.
Manil. L.
II. v. 507.

Spanhem.
Tom. I. p.
238. seqq.
Lieb. Goth.
Num. p. 55.
56.

rem Chronologiam, imis e vestibulis retrahendam, unice infudant, ætatem *Augusti*, atque Natalem penitus explorantes, dubitare magnopere de Veritate thesibus hujus *Suetoniana* cœperunt. Pars namque eorum ad vetus Calendarium respicientes, omnino contenderunt, *Augustum* sub fidere *Capricorni*, quintam sub terris domum Fortunæ signante, genitum esse. Pars contra, novi Calendarii a Jul. Cæsare emendati ratione præhabita, monuerunt, natum illum esse cum horoscopo Virginis surgentis. Sic Orbis eruditus in diversa est scissus, fidesque *Suetonii* non parum apud plurimos vacillare ocepit: quantumvis eam *Germanicus* etiam Cæsar in Phænomenis *Arati*, *Manilius* item in Astronomicis sustentaret. Quare ad aliam interpretationem Numi hujus, atque similium, confugere, primum quidem *Cl. Harduinus*, liberrime, ut solet, jactitans, eos omnes a *Suetonio* deceptos, qui *Capricornum* hæctenus pro Natali *Augusti* fidere habuerint: cum tamen nil aliud, præter *Abundantiæ* terra marique symbolum existat. Deinde *Cl. Morellius*, cujus sententia, *Capricornus* ad res duntaxat navales attinet, inque numis *Augusti* signatus, decretoriam ejusdem pugnam & victoriam navalem ad Actium deprædicat. Omnia porro hæctenus recensita multo largius percerent, primum quidem *Ill. Spanhemius*, post eum vero *Cl. Liebe*, ipsi existimantes, nihil adhuc tanti ponderis ab Adversariis allatum esse, quod receptam de *Capricorni* fidere, eodemque Natalitio *Augusti* themate, opinionem, *Suetonii* fide subnixam, evertere possit. Conciliandis vero utrisque sententiis hoc tandem medii adhibent, ut statuatur: tametsi *Augustus* ipse deceptus, falsoque opinatus esset, *Capricorni* se fidere esse natum, id saltem fere liquere, quod ita crediderit, ita falsus sit *Theogeni* Astrologo, cumque inde ab eo præfagia *Augusta* accepisset, quæ ipso opere adimpleta videret, nihil penitus animi pendulum, hoc thema suum Orbi universo professum esse, atque monetam *Capricorni* nota percussisse.

XI.

Sic porro *Augustum* & sensisse re vera, & egisse, hunc quæ ejus sensum illa ætate statim in omnes evulgatum esse, ut certum reddant laudati Rei Veteris Monetariæ præstantissimi Duumviri: ad plurimum Numorum manifestum certe, & irrefragabile, quod ipsis videtur, testimonium illico provocant. Primus *Cl. Liebe* numum parvum ex auro pingit, hinc cum Capite nudo, & subscripto nomine: AVGVSTVS: inde cum *Capricorni* imagine, nihil tamen gestantis, non Orbem, non Gubernaculum, non Cornucopiæ, adscripto duntaxat supra & infra lemma: SIGNIS RECEPTIS. Cusum deinde ait hunc numum ad commendandam posteris insignem illam *Augusti* fortunam, qua sine sanguine, quem
tamen

tamen multum profundi oportere metuerat, a Parthis, mira eorum obsequendi promptitudine, *Signa illa recepit*, quæ prius M. Craſſo, & M. Antonio, cum ingenti Romanorum pudore, ac dolore non minori, ademerant. „ Age jam (poſtea ſubdit) ſi ex *Harduini* ſententia *CAPRI-CORNUS* nil præter *Abundantiam terra marique*, aut ex *Morellit*, imperium ſummum *Victoria navali Actiaca* partum designat: qui *Symbolo*, „ huic convenit cum *inſcriptione* ! „ Quid *Capricorno* myſterii ſubeſt, ut *Signa recepta* proclamet? Recte vero eorum agit præconem, ſi juxta *Suetonium*, veluti *Natalitium Auguſti* thema, *Fati*, quam ei peperit, *fiduciam* designet. *Victoriæ* enim contra *chara* fuit *Auguſto*, ſummæque ſuæ deputata *Fortunæ*, hæc *Parthorum* in ſignis reddendis *benevolentia*: quæ & totius pariter *Romæ* unanimi ſenſu, tantam huic *Principi* *Gloriam* peperit, quantam *Victoria*, vel e maximis una, parere poterat. *Teſtantur* id multiplices numi, vario licet *imaginum ſchemate* ſignati, quibus *Senatus* ſibi, & *Principi*, hæc *Signa recepta* iterum iterumque *gratulatus* eſt.

III. deinde *Spanhemius* compluribus aliis Numis receptam hætenus *Capricorni* in Numis *Auguſteis* *philoſophiam* tuetur: utpote qui non *Romæ* duntaxat, ſed & in aliis, longe quoque ab *Urbe* diſſitis *Civitatibus* excuſi, immo & a *poſterioribus Auguſtis* ad *imitationem* primi fabricati ſunt. Unum ex his, quem tibi *exempli loco* pingerem, ſaltem *elegi* *mediæ magnitudinis* Numum *Panormitanorum Siculorum*. *Adverſa* nitet XII. *Tab. I.* *Capite Auguſti*, radiante *corona cincti* absque titulo. *Averſa* *Capricornum* Num.II.V *ſiſtit* ſine cæteris omnibus *Felicitatis* ſymbolis, ſubjecto tamen *conſueto* *Siciliæ* typo, capite nimirum *humano*, e quo tria *prodeunt* *crura*, ac *totidem ſpicæ*, *alterno ordine*. *Epigraphe*: DD. i. e. *Decreto*. PROC. *onſulis*. Non eſt, ut *Siciliæ* typum hic *primum* tibi *exponam*, cum id in *Exercit. Proæm. Dial. XIII. n. II.* jam *uberius* fecerim: uti & de *Proconſulum* munere te in *Parte I. Dial. IX. n. IO.* ſatis *erudii*. Hoc ſolum *advertere* te velim, aliud nihil *Siculum* hunc numum *portendere*, quam ut *Auguſto*, per adeo *dilecti* ſibi *Capricorni* *ſidus*, *florentiſſimum* *fortunatiſſimumque* imperium *gratularetur*. Sed & *Cl. Patinus* *rariſſimum* Patin. *quemdam Anazarbenſum Metropolitanorum Amanicæ Ciliciæ* numum *depinxit*, *Impp.* *hinc* cum capite *Julie Paulæ*, *primæ*, ſed *repudiatæ* ab *Elagabalo* con-p. 269. *jugis*: inde cum *Capricorno*, & *Orbe* *monarchico* ei ſubjecto. *Anazarbus* enim *Amanicæ Ciliciæ* *Metropolis*, poſtea ab *inſtauratore Auguſto* *dicta* *Cæſar-Auguſta*, *gratior* eſſe *Benefactori* ſuo *haud* *novit*, quam ut *amatum* ſibi *ſidus* *vadem* *beati imperii* *ſiſteret*, longe etiam poſtea, quam ille *ſideribus* *receptus* jam eſſet.

Sed

XIII. Sed plus ultra Sideris hujus ter auspicati existimatio progressa est, *Jul. Fir.* de quo *Julius Firmicus* alicubi præfagiit: in prima **CAPRICORNI** parte quimic. apudcunque habuerit horoscopum, **REX** erit, aut **IMPERATOR**. Nam & *Tristinum. Vespasianus*, licet ad eum Cæsarum familia nihil amplius attigisset, post-
Tom. I. quam tamen *Titum* filium jam Imperatorem secum dixisset, luculento
p. 142. duorum Cæsarum Felicitatis indicio, Numum excudi voluit, non uno tantum, sed gemino Capricorno spectabilem. Pinxi tibi eundem, laudatum a *Spanhemio*, ex *Ænea Vico*, qui eam apud *Com. Zantatum* cum
Tab. II. *Num. VIII Argent. Vespas. 32.* tum iterum *Aur. 7.* excudit. *Adversa*, quam *Vicus* omisit, sine dubio Caput habet *Vespasiani*. In *Aversa* gemini Capricorni terga sibi obvertunt, Incubante area rotunda, in qua literæ: S. C. Mox sub area Orbiculus apparet Monarchicus, fasciis ligatus, lemmate omni omisso: siquidem *Capricorni* ipsi, recepta nimirum tunc apud omnes opinione, fatis vocales videbantur, immo sonoræ quodammodo turbæ beati imperii, juxta quod *Manilius* cecinerat:

Manil. L. IV. v. 789. Tu, **CAPRICORNE**, regis, quidquid sub Sole cadente.

Commendat ulterius *Spanhemius* numum alium *Imp. Domitiani*, pariter *Capricorni* Cornucopiæ gestantis omine felicitatis insignem. Neque *Hadriani*, & *Antonini Pii* Cæsarum oblitus est: in quorum numis rarioribus imagine *Capricorni* adscriptum: FELICITAS AVG. *asti.* Dabis itaque, Optime *Publi*, tot & tantis testibus Numis convictus, fidem *Suetonio* minime vacillantem, credesque, *Augusto* suum *Capricornum*, etsi re vera non fuisset, certe creditum esse & natalitium thema, & Signum auspicatum.

XIV. *PUB.* Amplissime *Capricorni* mysteria mihi exposuisti, Orbisque in numis quid signet, pari ante facundia mihi enarrasti. At vero cur *Gubernaculi* illustrandi adeo parcus fuisti? Didici a te, minima quoque in numis magna industria explorare. *TULL.* Recte poscis, ut in hac etiam parte, priusquam hodie finiamus, fidem meam tibi datam eliberem, quod fere mihi exciderat. *Ciceronis* sunt phrasæ, inde latinis omnibus
Cicero pro Sextio. solemnes, *Clavum imperii tenere*, & *Gubernacula Reipublicæ tractare*. In
Rosin. An-terest autem *Clavum* inter, prout is ad rem navalem attinuit, atque
viqu. Rom. L. X. Col. 1595. ex Servio Grammat. *Gubernaculum*, observante *Rosino*, quod hoc postremum pro toto equidem
remo, quo navis præcipue regitur, accipi soleat, *Clavus* porro pro anfa, seu fuste, lignoque oblongo, sive collo remi, quod navarchus, navim diri.

dirigere fatagens, manuprehendit. Parvulum hoc in rem nostram discrimen: semper enim Numi Gubernaculum integrum exhibent. Haud paulo tamen majoris momenti, Gubernaculo Imperium Monarchicum depingi, atque hoc pacto Cæsarem cum Navarcho componi. *Plato in Polit. p. iii. 297.* Platoni profecto sententia non alia, certior PRINCIPIS effigies quam periti GUBERNATORIS, ad cuius proinde imaginem in Principe formando continuo lubenterque se respicere profitetur. Dudum quoque *Philo Legat, ad Cai. p. 999.* Judæus de Romano Imperatore afferuit: Adjuvantis GUBERNACVLIS communem REGAT hominum NAVIM. Suarum plane partium ducat ut Princeps, oportet, quod cecinit *Virgil. Aeneid V. v. 276.* Virgilius.

Ipsè GUBERNACLO RECTOR subit, ipse Magister.

Ejus namque est, perhibente *Quintiliano*, docere, ceu verum GUBERNATOREM, litora, ac portus: quæ tempestatum signa? quid secundis demum flatibus poscat ratis, quid adversis? ac sollicitè secum circumspiciat, quod canit *Lucretius*:

Quis regere immensi Summam, quis habere profundi.

Endo manu validas potis est MODERATOR habenas.

Atque inde est, sapienter admonente *III. Spanhemio*, in numis non modo Gubernacula, sed & Naves, cum lemmate Felicitatis, præterea Anchoram, totiesque ibidem Providentiam & Securitatem Augusti, vel Reipublicæ prædicari: Fortunam item cum Gubernaculo: vel Clavo exhiberi, utilissimo ac necessario Principibus dogmate, ut clavum imperii tenentes, & Gubernacula Reipublicæ tractantes, segnes nullo unquam esse tempore velint, sed Orbi sibi subiecto moderentur gnæviter: cuius fortuna sui Principis atque Rectoris diligentia fiat, socordia vero necessario concidit. *PUB.* O pulchra Numorum Philosophia! auro ipso, vel argento, cui inscripta est, immensis numeris potior. Bonum factum, Thesauros Numorum, & pretio & raritate supra privatorum plerumque inopiam positos, solis fere Principibus cumulate obtingere posse, eorum denique Numi sunt Academia: eorum bono, ac disciplinæ, hos parvos mole, doctrina amplissimos Fastos Divina olim Providentia conscribi iussisse videtur, ut inde genus omne bonorum in omne hominum genus, Principibus subditum, largo amne dimanaret.